

| Sayı 3
27.04.2024

İdare Hukuku

Hafta Sonu Bülteni

Demokratik Devlet

“Demokratik devlette kamu kaynakları ve bu kaynakların kullanılmasına ilişkin yetki esas itibarıyla egemenliğin sahibi olan millete ait olduğundan idare, kurum ya da kuruluşların kamu kaynaklarını kullanırken tabi olacakları hükümlerin hesap verme yükümlülüğüne uygun şekilde düzenlenmesi gerekir” (AYM, E.2019/93)

Öne Çıkan Gelişmeler

- Adalet Bakanlığı tarafından 2023 yılına ilişkin yayınlanan istatistiki rapora göre, 2023 yılında idare mahkemelerinde en çok görülen dava türü 98.080 adet ile 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunundan doğan işler (s. 3).
- Millî Eğitim Bakanlığınca, tüm öğretim kademelerindeki zorunlu derslere ait yeni müfredat taslağı, kamuoyunun görüşüne sunuldu (s. 4).
- AYM, başvuru tutuklu annesinin cenaze törenine katılması için izin verilmemesi nedeniyle başvuru için özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaştı (s. 5).
- Avrupa Konseyi İşkenceyle Mücadele Komitesi 2023 yıllık raporunu yayınladı (s. 6).
- Fransa’da, Paris Olimpiyatlarına ilişkin önleyici kolluk hizmetlerinin “özel güvenlikler” nedeniyle zafiyet gösterebileceğine ilişkin resmi yazışmalar gazetelere yansdı (s. 7).

İçindekiler

Türk İdare Hukuku

Seçilmiş Gazete Başlıkları

Bu bölümde, gazete başlıklarına yer verilecektir.

Seçilmiş Yargısal İçtihatlar

Bu bölümde idare hukukuna ilişkin görülen Anayasa Mahkemesi içtihatlarına yer verilecektir.

Karşılaştırmalı Hukuk

AB, Avrupa Konseyi ve AİHM'e İlişkin Gelişmeler

Bu bölümde, Türk idare hukukunu etkilemesi muhtemel olan Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi mevzuat çalışmaları ve AİHM kararlarına yer verilecektir.

Fransız İdare Hukukuna İlişkin Gelişmeler

Bu bölümde, Türk İdare Hukukunu karşılaştırma imkânı bulabileceğimiz Fransız Danıştay'ı ve Fransız İdare Mahkemesi kararlarına yer verilecektir.

Bültenin Amacı:

- Bu bültende, idare hukukuna ilişkin görülen gelişmelerin derlenmesi ve toplu bir halde kayıt altına alınması amaçlanmaktadır.
 - Bültenin akademik ciddiyette bir bilimsel tartışma sunma ve yürütme iddiası bulunmamaktadır.
 - Bülten kişisel bir çabanın ürünü olup, idare hukukuna ilgi duyan okuyucuya yönelik bir gündem sunma gayreti taşımaktadır.
-

Editör:
Ahmet EĞİLMEZ

A. SEÇİLMİŞ GAZETE BAŞLIKLARI

1. Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan 2023 yılına ilişkin istatistiki raporda idare mahkemelerinde en çok görülen dava türleri şu şekilde sıralanmıştır:
 - 98.080 adet- 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunundan doğan işler
 - 88.089 adet- Memur işlemleri
 - 51.213 adet- Tam yargı davaları
 - 48.536 adet- İmar İşleri
 - 43.552 adet- Afet İşleri (Erişim Tarihi: 25 Nisan 24, https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/22042024115644ADalet_ist-2023CALISMALARI59.pdf)

Seçilmiş Gazete Başlıkları

2. Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Resmî Gazete’de yayımlandı.

Kanun değişikliğiyle, “turist rehberliği” mesleği özellikli koşullara bağlandı. Mesleğe kabul başvurusunun Kültür ve Turizm Bakanlığına yapılacağı, Bakanlığın başvuruyu kabulü halinde ruhsatname düzenleyeceği hüküm altına alındı.

Bakanlığın, turist rehberleri odaları ve birlikleri üzerindeki denetim yetkisi genişletildi. Kanundaki hükme göre, “*Milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hâllerde gecikmede sakınca varsa, birliklerin ve odaların organları Bakanlık tarafından faaliyetten menedilebilir. Faaliyetten men kararı, yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.*” (RG, 27 Nisan 24, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/04/20240427-1.htm>)

3. Mevsimlik Tarım İşçileri hakkında 2024/5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlandı. Genelgede, mevsimlik tarım işlerinin yoğun olarak bulunduğu bölgelerde geçici yerleşim alanlarının kurulması, bu alanlarda yürütülecek sağlık, eğitim, ulaşım, güvenlik, istihdam, sosyal güvenlik ve sosyal hizmetlere ilişkin düzenlemeler bulunuyor. Ayrıca, mevsimlik tarım işçilerinin çalışma koşullarının izlenmesi için İl/İlçe Mevsimlik Tarım İşçileri İzleme Kurulları ve Mevsimlik Tarım İşçiliği İzleme ve Değerlendirme Kurulunun oluşturulacağı belirtiliyor. (RG, 27 Nisan 24, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/04/20240427-15.pdf>)
4. Üniversitelerde yabancı öğrenci sayısı tartışması devam ediyor. Konu, geçmiş yıllarda Prof. Dr. Kemal Gözler tarafından da kaleme alınmış. Soruna ilişkin kaleme alınan makaleye erişmek için bkz. (Kemal Gözler, “Üniversitelerde Yabancı Öğrenci Sayısı Sorunu”, <https://www.anayasa.gen.tr/yabanci-ogrenci.htm>, 26 Nisan 24)
5. “İçişleri Bakanından 1 Mayıs açıklaması: Taksim'de tamamen yasaklama değil kısmi kısıtlama var.” (Gazete Oksijen, 26 Nis. 24, <https://gazeteoksijen.com/turkiye/bakan-yerlikayadan-1-mayis-aciklamasi-taksimde-tamamen-yasaklama-degil-kismi-kisitlama-var-209366>)

6. "El değiştiren belediyeler borç açıklamaya devam ediyor: 31 Mart Yerel Seçimleri'nin ardından el değiştiren pek çok belediyenin yeni başkanları, eski yönetimlerin bıraktıkları borçları duyurmaya başladı." (Medyascope, 26 Nis. 24, <https://medyascope.tv/2024/04/25/el-degistiren-belediyeler-borc-aciklamaya-devam-ediyor/>)
7. Giresun, Kars, Osmaniye, Ağrı, Bingl ve Kırklareli İdare Mahkemelerinin bölge dereceleri Resmî Gazete'de yayınlandı. (RG., <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/04/20240425-8.pdf> 25 Nis. 24)
8. Bazı belediyelerce Arapça ifadeler içeren yn tabelaları ve işyeri tabelaları kaldırıldı. (26 Nisan 24, <https://www.kilis.bel.tr/index.php/2024/04/14/12197/>)
9. "Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde sürücü ve sürücü adaylarını yakından ilgilendiren bir değişikliğe gidildiği ve uyku apnesi tanısı konan kişilerin, ehliyet alamayacağı veya mevcut ehliyetlerini yenileyemeyecekleri iddia edilmişti. Yürürlükte olan yönetmeliğin 7. maddesini hatırlatan İletişim Başkanlığı, "Yönetmelikte güncel bir değişiklik söz konusu değildir" açıklamasında bulundu." (T24, 26 Nisan 24, <https://t24.com.tr/haber/iletisim-baskanligi-ndan-uyku-apnesi-aciklamasi-guncel-bir-degisiklik-soz-konusu-degil,1161967?utm>)
10. "Üsküdar-Samandıra metro hattı 72 saat sonra normale döndü: İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) bağlı Metro İstanbul ilk açıklamasında 'teknik arıza', daha sonra 'zorunlu bakım çalışması' demişti. nceki gnse krizin 'işletme saatleri dışında eğitim amaçlı kullanılan yolcusuz iki trenin teması'ndan kaynaklandığı duyurulmuştu." (Diken, 26 Nis. 24, https://www.diken.com.tr/uskudar-samandira-metro-hatti-72-saat-sonra-normale-dondu/?utm_source=rss)
11. "Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, tartışmalara neden olan yaz saati uygulamasının değişmeyeceğini açıkladı." (T24, 26 Nisan 24, <https://t24.com.tr/haber/yaz-saati-uygulamasi-degisecek-mi-bakan-bayraktar-dan-net-aciklama,1161745?utm>)
12. "Kepez Belediyesi'nin başkan vekili belli oldu" (T24, 26 Nisan 24, <https://t24.com.tr/haber/kepez-belediyesi-nin-baskan-vekili-belli-oldu,1162009?utm>)
13. Rekabet Kurulu tarafından, Ankara 14. İdare Mahkemesinin kararı üzerine atık kğıt geri dönüşümü alanunda faaliyet gösteren bazı teşebbüsler hakkında soruşturma başlatıldı. (Rekabet Kurulu, 26 Nisan 24, <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/ankara-14-idare-mahkemesinin-karari-uzer-2bc15fa3ab03ef1193c90050568585c9>)
14. Millî Eğitim Bakanlığınca, tüm ğretim kademelerindeki zorunlu derslere ait yeni müfredat taslağı, "https://gorusoneri.meb.gov.tr" adresinden kamuoyunun görüşüne sunuldu. (MEB, 26 Nisan 24, <https://www.meb.gov.tr/turkiye-yuzyili-maarif-modeli-yeni-mufredat-taslagi-kamuoyunun-gorusune-acildi/haber/33489/tr>)

B. Seçilmiş Yargısal İçtihatlar

Anayasa Mahkemesi

24 Nisan 2024 tarihinde Anayasa Mahkemesinin resmî sitesinde yayınlanan kararlarında idare hukukuna ilişkin görülen sorunlara ilişkin mahkemenin görüşü aşağıda derlenmiştir.

Karar Künyesi: (Abdulkerim Kaya ve diğerleri, B. No: 2021/6844, 8/2/2024, §)

Başvuru; haksız olarak uygulanan koruma tedbirleri dolayısıyla ödenen tazminatın yetersiz olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

AYM, başvuruya konu olayda, Anayasa'nın 19. maddesinin -üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak- dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkemeye göre, hükmedilen manevi tazminat miktarlarının, somut olayın koşullarında ve manevi tazminatın belirlenmesine ilişkin kriterler çerçevesinde değerlendirildiğinde; -tazminata karar veren derece mahkemelerinin karar tarihleri itibarıyla- *Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verebileceği tazminat miktarına göre oldukça düşük olduğu ortadadır.* Mahkemelerce hükmedilen tazminatların Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verilmesine hükmettiği veya hükmedebileceği tazminat miktarlarıyla aynı olması gerekmemekle birlikte somut olayın şartlarında ödenmesine hükmedilen miktarların *tazminat hakkının özünü zayıflatacak kadar düşük olduğu* anlaşılmıştır.

Karar Künyesi: (Murat Yavuzarslan, B. No: 2020/29558, 8/2/2024, §)

Başvuru, tutukluya annesinin cenaze törenine katılması için izin verilmemesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

AYM, başvuruya konu olayda, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkemeye göre, başvuruçunun vefat eden annesinin Samsun'da gerçekleşecek olan cenaze törenine katılması talebi Başsavcılık tarafından COVID-19 salgınının neden olduğu bulaş riski gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Derece mahkemeleri kararlarında da devam eden salgının oluşturduğu tehlikeye dayanılmıştır. Bununla beraber COVID-19 salgınının neden olduğu bulaş riskine ilişkin genel gerekçeyle yetinilmiş, sosyal mesafe ve maske kullanımı gibi tedbirler çerçevesinde başvuruçunun talebinin karşılanmasına ilişkin bir değerlendirme yapılmamıştır. Başsavcılık, başvuruçunun talebinin karşılanması için durumun gerektirdiği özeni gösterdiğini, alternatif çözümler denediğini ortaya koyabilmiş değildir. Mahkeme, başvuruçunun cenazeye katılım talebinin reddine dayanak olarak ileri sürülen sebeplerin 5275 sayılı Kanun'da öngörülen sınırlama sebeplerinden olmadığını vurgulamıştır. Bu nedenle, başvuruçunun uzun süre görmediği annesinin vefatı ve cenazesine katılamamasının neden olduğu derin üzüntü dikkate alındığında Başsavcılık ve derece mahkemesi kararlarında gösterilen gerekçelerin, başvuruçunun çıkarları ile toplumun çıkarları arasında adil denge kurulmasına yönelik ikna edici, ilgili ve yeterli unsurlara sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

C. Seçilmiş Karşılaştırmalı Hukuk Gelişmeleri

AB, Avrupa Konseyi ve AIHM

Avrupa Konseyi

1. Avrupa Komisyonu, sosyal medya platformu Tiktok hakkında ikinci bir soruşturma başlattığını duyurdu.

Komisyon, kullanıcıların TikTok'ta video izlemek, içeriği beğenmek, içerik oluşturucuları takip etmek, arkadaşlarını TikTok'a katılmaya davet etmek gibi belirli "görevleri" yerine getirirken puan kazanmalarına olanak tanıyan TikTok Lite'ın "Görev ve Ödül Programı" ndan endişe duyduğunu belirtmektedir.

Komisyona göre, "platformların bağımlılık yapıcı etkisiyle ilgili olanlar olmak üzere içerdiği riskler önceden özenli bir şekilde değerlendirilmeden ve etkili risk azaltıcı önlemler alınmadan başlatılmıştır. TikTok'ta etkili yaş doğrulama mekanizmalarının bulunmadığı şüphesi göz önüne alındığında, bu durum çocuklar için özellikle endişe vericidir. Etkili yaş doğrulama mekanizmalarının eksikliği ve platformların bağımlılık yapıcı tasarımı, TikTok'a karşı ilk resmi işlemlerde halihazırda soruşturma altındadır."

Komisyon, söz konusu soruşturmada aşağıdaki alanlara odaklanacağını belirtmiştir:

- TikTok'un, sistemik riskler üzerinde kritik bir etkiye sahip olması muhtemel işlevleri, bu durumda "Task and Reward Lite" programını uygulamaya koymadan önce bir risk değerlendirme raporu hazırlama ve sunma konusundaki Dijital Hizmetler Yasası yükümlülüğüne uyumu.
- Bağımlılık davranışını teşvik eden yeni özelliğin bir sonucu olarak, küçüklerin ruh sağlığı da dahil olmak üzere ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkiler.
- TikTok tarafından bu riskleri azaltmak için alınan önlemler. (Erişim Tarihi, 23 Nisan 2024, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/delegated-regulation-independent-audits-under-digital-services-act>)

2. Avrupa Konseyi İşkenceyle Mücadele Komitesi 2023 yıllık raporunu yayınladı. (26 Nisan 24, <https://www.coe.int/en/web/portal/-/anti-torture-annual-report-rights-of-transgender-prisoners-in-focus>)
3. "Avrupa Parlamentosu (AP), Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin kamu harcamaları ve bütçe açıklarını düşürmeyi hedefleyen yeni mali kurallara onay verdi." (TRT Haber, 23 Nisan 24, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/avrupa-parlamentosu-abnin-yeni-mali-kurallarini-onayladi-852829.html?utm>)

4. "Avrupa Parlamentosu (AP), Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde atıkları azaltmak için otellerdeki mini şampuan şişeleri ve marketlerdeki ince plastik poşetler gibi bazı tek kullanımlık plastik ambalajları yasaklayan yasayı onayladı." (AA, 26 Nisan 24, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-bazi-tek-kullanimlik-plastik-ambalajlari-yasakliyor/3201213>)
5. "Avrupa Parlamentosu (AP), şirketlerin tedarik zincirlerinde insan haklarına ve çevreye saygı göstermelerini sağlayacak yasayı onayladı." (AA, 26 Nisan 24, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-parlamentosundan-sirketlere-insan-haklari-ve-cevre-standartlarinin-getirilmesine-onay/3201083>)
6. "İtalyan Rekabet Kurumu (Antitrust-AGCM), ABD merkezli çevrim içi satış platformu Amazon'a adil olmayan ticari uygulamaları gerekçe göstererek 10 milyon avro ceza verdi." (AA, 26 Nisan 24, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/italya-rekabet-kurumundan-amazona-10-milyon-avro-ceza/3200874>)
7. AİHM, 15 Mayıs 2024 tarihinde Semenya/İsviçre davasının Büyük Daire duruşmasını gerçekleştirecek.

**Avrupa İnsan
Hakları
Mahkemesi**

Dava, orta mesafe yarışlarında uzmanlaşmış uluslararası düzeyde bir atletin, Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği'nin (IAAF- şimdiki adıyla World Athletics), kadınlar kategorisinde uluslararası yarışmalara katılabilmesi için doğal testosteron seviyesini düşürmek amacıyla hormon tedavisi almasını gerektiren bazı düzenlemelerinden şikayetçi olmasıyla ilgilidir. Başvuran, tedaviyi reddettiği için uluslararası yarışmalara katılamıyordu. (23 Nisan 24, <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%7B%22itemid%22:%5B%22003-7933232-11050711%22%7D>)

Fransız İdaresi, Danıştay'ı ve İdare Mahkemeleri

**Fransız İdare
Hukuku**

6. **Fransız hükümetinden gençler arasındaki şiddete karşı yatılı okul çözümü:**
Konu hakkında "benim fikrim çok basit" diyen Başbakan, "Bir genç gerçekten suça bulaşmadan önce, ebeveynlere çocuklarını mahallesinden ve onu suça itenlerden uzakta bir yatılı okula göndermelerini önereceğiz." dedi. (Euronews, 23 Nisan 24, <https://tr.euronews.com/2024/04/23/fransiz-hukumetinden-gencler-arasindaki-siddete-karsi-yatili-okul-cozumu?utm>)
7. **Fransa'da, Paris Olimpiyatlarına ilişkin önleyici kolluk hizmetlerinin "özel güvenlikler" nedeniyle zafiyet gösterebileceğine ilişkin resmi yazışmalar gazetelere yansıdı.**

"Le Monde" tarafından incelenen Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları Bakanlar Komitesi'nin 15 Nisan tarihli toplantı tutanaklarında, kamu

yetkilileri Organizasyon Komitesi'nin özel güvenlik konusundaki eksikliklerinin altını çiziyor. Açılış töreni için güvenlik görevlilerini polis memurları ve jandarmalarla değiştirmeyi planlıyorlar. (Le Monde, 23 Nisan 24, https://www.lemonde.fr/societe/article/2024/04/23/jeux-olympiques-dans-un-document-l-etat-s-inquiete-de-l-ampleur-des-defaillances-en-matiere-de-securite-privée_6229386_3224.html)

8. Fransa Başbakan'ı Gabriel Attal idari prosedürleri "basitleştirmek" için yapay zekaya güveniyor:

Başbakan, Çarşamba günü yaptığı açıklamada Fransa'da geliştirilen yapay zekayı kullanıcılarını ve kamu görevlilerinin "hizmetine" sunma arzusunu dile getirdi. 2026'ya kadar üç yüze kadar yeni France Services merkezi oluşturulacak. (Le Monde, 23 Nisan 24, https://www.lemonde.fr/politique/article/2024/04/23/gabriel-attal-mise-sur-l-intelligence-artificielle-pour-simplifier-les-demarches-administratives_6229417_823448.html)

9. Fransa'da hazırlanan yeni yasa taslağıyla Temyiz süreçlerinin hızlandırılması amacıyla emekli idari yargıçlar göreve çağrılıyor. (acteurspublics, 26 Nis. 24, <https://acteurspublics.fr/articles/les-magistrats-administratifs-retraites-appelles-en-renfort-pour-acceler-le-traitement-des-recours>)

10. Fransız Danıştay'ı "kamu hizmetlerinin etkinliği" ve "kamu hizmetleriyle hedeflenen kişilere ulaşılabilirliği" sorunları üzerine yıllık bir etüt çalışması başlattı. (26 Nis. 24, <https://www.conseil-etat.fr/publications-colloques/etudes/l-usager-du-premier-au-dernier-kilometre-un-enjeu-d-efficacite-de-l-action-publique-et-une-exigence-democratique>)

11. Fransa'da, Vénissieux Belediye Başkanı, 29 Mart 2024 tarihli bir kararnameyle 1 Nisan- 31 Ekim 2024 tarihleri arasında belediye sınırları içerisinde bulunan hanelerin elektrik ve gaz kesintilerini yasaklamıştır. Valilik, söz konusu kararnamenin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla kararnamenin yürütmesinin durdurulması için mahkemeye talepte bulunmuştur.

Mahkeme, Vénissieux Belediye Başkanı'nun 1 Nisan- 31 Ekim 2024 tarihleri arasında belediye sınırları içerisinde elektrik ve gaz kesintisi yapılmasını yasaklayan 29 Mart 2024 tarihli kararının uygulanmasını yasallık ilkesine ciddi aykırılık taşıdığı şüphesiyle durdurulmuştur. (Lyon İdare Mahkemesi, 19 Nisan 2024, 2403637)

12. Fransa'da, Sudanlı mültecilerin, aile birleşimleri için Fransız idari makamlarına yaptıkları başvurular ilgili makamlar tarafından sürüncemede bırakılmıştır. Bu nedenle, davacılar işlemlerin zımni biçimde reddedilmesi gerekçesiyle işlemlere karşı dava açmışlardır.

Fransız Danıştay'ı bakılan davada, davalı idarelerin zımnı ret kararlarını iptal etmiştir. Mahkeme tarafından ayrıca, ilgili makamların bu kararın tebliğinden itibaren üç ay içinde, Sudanlı mültecilerden gelen vize başvurularının makul bir süre içinde soruşturulması ve işleme alınmasını sağlayacak tedbirleri almaları emredilmiştir.

Mahkemeye göre, Sudanlı mültecilerin aile bireyleri tarafından yapılan vize başvurularının makul süre içerisinde yanıtlanabilmesi için, özellikle bu başvuruların değerlendirilmesine öncelik verilmesi, konsolosluklarda randevu sisteminin düzenlenmesi veya kimlik ve güvenlik kontrollerinin yapılması gerekmektedir. (26 Nisan 24, <https://www.conseil-etat.fr/fr/arianeweb/CE/decision/2024-04-25/491232>)